

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
(ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

AN EVALUATION OF THE BACHELOR OF EDUCATION PROGRAM IN EDUCATIONAL
TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS CURRICULUM (REVISED 2012),
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THANYABURI

ธนภัทร มีนา¹, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรา โตบัว², รองศาสตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ³

Thanapat Meena¹, Assistant Professor dr.Suntara Tobua²,

Associate Professor dr.Varataya Thammakittipob³

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹⁻³

asossible123@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตร เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตามรูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ มิติการบริหารจัดการหลักสูตร และมิติคุณภาพของบัณฑิต ประชากรเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร 14 คน บัณฑิต 20 คน นักศึกษา 212 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิต 6 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมินการดำเนินงานของหลักสูตร พบว่า มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ผ่านการประเมินในตัวเองซึ่งมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในชั้นเรียน แต่ไม่ผ่านการประเมินตัวเองซึ่งความเหมาะสมของโครงสร้างและหน่วยกิตของหลักสูตร ด้านการจัดชั้นเรียนและตารางสอน ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการงบประมาณ มิติการบริหารจัดการหลักสูตรผ่านการประเมินเกือบทุกรายการยกเว้น ด้านบทบาทของครอบครัวและการทำโครงการเพื่อการบริการชุมชนไม่ผ่านการประเมิน มิติคุณภาพของบัณฑิตผ่านการประเมินในด้านความรู้ในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการทำงาน ความสามารถด้านเทคโนโลยี ส่วนด้านทักษะตัวเลข การใช้ภาษาอังกฤษไม่ผ่านการประเมิน ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร คือ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรปรับปรุงเรื่องการเปิดรายวิชาไม่ให้ซ้ำซ้อน บริหารการจัดตารางเรียนให้เหมาะสม ร่วมกันสร้างกฎกติกาของการเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน ให้นำหน่วยงานภายนอกสถานประกอบการหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การประเมินผลหลักสูตรระดับอุดมศึกษา, รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์

Abstract

Evaluation of curriculum performance is a process that occurs after the curriculum applied. It's important and necessary to improve the quality of the curriculum. The purpose of this research was to evaluate of the Bachelor of Education Program in Educational Technology and Communications Curriculum (Revised 2012), Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The Robert L. Hammond's evaluation model was determine the appropriateness divided into three dimensions; learning process dimension, curriculum management dimension and quality graduates dimension The target population were 14 responsible curriculum's teachers/ curriculum's teachers/ instructors, 20 alumni, 212 students and 6 alumni's supervisor. The data were collected by questionnaire, interview form and recording form. The data analyzed by frequency, percentage and content analysis.

The results of the curriculum evaluation showed that learning process support dimension pass evaluation criteria in learning activity in classroom but course structure, class schedule, learning and teaching method, learning resource and budget did not pass evaluation. The curriculum management dimension almost pass evaluation criteria except family and community role and quality of graduates dimension pass evaluation criteria in knowledge, interpersonal relationships and responsibilities, technology capability but numeric skill and English skill did not pass evaluation criteria. Suggestions for curriculum improvement, staffs should improve the course not to duplicate, organize appropriate classroom scheduling, together create rules of learning both inside and outside the classroom, provide outside agencies or communities with participation in educational programs.

Keyword: Curriculum of Higher Education Evaluation, Hammond's Evaluation Model

บทนำ

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญในการสร้างประชากรที่มีคุณภาพ หลักสูตรที่ดีจะต้องออกแบบเพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมความเจริญงอกงาม ผู้ใช้หลักสูตรต้องดำเนินการจัดการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรจึงประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรซึ่งหลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครอบครัว และสังคม มีความยืดหยุ่น และทันสมัย สิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องอาศัยความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายฝ่าย จากข้อมูลหลายๆด้านทั้งบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาหลักสูตรต้องอ้างอิงสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศโดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายแห่งรัฐเกี่ยวกับการศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษา สภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศในขณะนั้น ความต้องการกำลังคนที่มีสมรรถนะในอาชีพทั้งในระดับกลางและระดับสูง จากภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรมหรืออื่นๆ ล้วนเป็นข้อมูลสำคัญนำมาซึ่งการกำหนดหลักสูตร แนวทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพจากสาขาวิชาต่างๆ (ชวลิต ชูกำพอง, 2551: 28-29; บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2557: 1; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2554: 6-7 และนิตยา เปลื้องนุช, 2555)

เมื่อใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมิน ซึ่งการประเมินหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อ พิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการจัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมิน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) การประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากผู้ใช้หลักสูตรจะประเมินเพื่อพิจารณา ตรวจสอบระบบการบริหารหลักสูตรเพื่อปรับปรุงคุณภาพตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรแล้วยังต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.

2558 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างน้อยทุก 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้หลักสูตรระดับอุดมศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร

ด้วยการประเมินหลักสูตรแต่ละรูปแบบจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในทางปฏิบัติ การประเมินต้องพิจารณาสถานะแวดล้อม และวัตถุประสงค์ของการประเมินตลอดจนองค์ประกอบต่างๆ ที่เอื้อต่อรูปแบบนั้นๆ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมิน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีรูปแบบการประเมินหลักสูตรไว้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อจำกัด และแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการประเมิน การเลือกหรือออกแบบการประเมินหลักสูตรที่เหมาะสมจะทำให้ให้นักประเมินได้สารสนเทศที่ครอบคลุมเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิต ซึ่งทฤษฎีหรือแนวคิดในการประเมินหลักสูตรมีหลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญกับการประเมินปัจจัยด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ Robert L. Hammond (Worthen and Sanders, 1987: 66-68) เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลในการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งแตกต่างกับรูปแบบการประเมินของ Tyler เนื่องจาก Robert L. Hammond ให้ความสำคัญกับตัวแปรหรือปัจจัยด้านกระบวนการ หรือการดำเนินการเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลเชิงอธิบายเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสนับสนุนความสำเร็จของหลักสูตรจากสถาบันการศึกษา

เนื่องจากสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วหลังจากใช้หลักสูตรมาระยะหนึ่งในปีพ.ศ. 2548 และต่อมาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเดิมพร้อมกับดำเนินการใช้หลักสูตรใหม่คือหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2555) กับนักศึกษารุ่นปีการศึกษา 2555 ซึ่งหลังจากใช้หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2555 มาแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จนถึงปีการศึกษา 2557 ยังไม่ได้ทำการประเมินหลักสูตร และติดตามผลผลิตของหลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2555 สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรและการติดตามผลผลิตของหลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2555 นั้นจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรได้ประการหนึ่งทั้งนี้เพราะการจัดการกระบวนการศึกษาที่สมบูรณ์นั้นมิใช่เพียงสร้างและใช้หลักสูตรเท่านั้นแต่จำเป็นต้องติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาด้วย ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้จะนำมาเป็นข้อมูลและใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของ Robert L. Hammond ที่เน้นกระบวนการและผลการประเมิน ดังนี้

- ความเหมาะสมของมิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดชั้นเรียนและตารางสอน เนื้อหาวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการงบประมาณ

-ความเหมาะสมของมิตินิเทศการการจัดการหลักสูตร ได้แก่ คุณภาพของนักศึกษา การบริหารและพัฒนาอาจารย์ บพบาทของครอบครัว และการทำโครงการเพื่อการบริการชุมชน

-ความเหมาะสมของมิติคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งกำหนดประเด็นในการศึกษาโดยพิจารณาจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้จัดกลุ่มและกำหนดการประเมินออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต พิจารณาในประเด็นคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านสติปัญญา พิจารณาในประเด็นความรู้ และปัญญา และ3) ด้านทักษะ พิจารณาใน ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฯ และการวิเคราะห์เชิงตัวเลขฯ

สรุปแนวคิดในการประเมินที่กล่าวมา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปแนวคิดในการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลการดำเนินการของ หลักสูตรโดยเสนอในภาพมิตินิเทศการความสัมพันธ์กับการศึกษาทั้ง 3 มิติ ตามกรอบการประเมินหลักสูตรของ Robert L. Hammond

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร/ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีจำนวน 14 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน นักศึกษา จำนวน 212 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิต จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก

1) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 4 ชุด ใช้สอบถาม กลุ่มอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร นักศึกษา บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ชั้นต้นของบัณฑิต ประกอบด้วยรายการคำถามจำนวน 3 ตอนทุกชุดของแบบสอบถาม

2) แบบสัมภาษณ์ระบบและกลไกในการบริหารงานในหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การ พัฒนาคุณภาพนักศึกษา และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) จำนวน 1 ชุด ใช้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

3) แบบบันทึกระบบและกลไกในการพัฒนานักศึกษา จำนวน 1 ชุด

ทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความตรง (Validity) โดยมีค่าดัชนีความตรงของผู้เชี่ยวชาญรวมทั้ง 6 ฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง $-0.033 - 1.00$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และกลุ่มนักศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งไปยังคณะศึกษาศาสตร์ และผู้วิจัยกลับไปรับคืนด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา 100 %

2) แบบสอบถาม สำหรับบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิต ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการใช้โทรศัพท์ในการสอบถามตามประเด็นในแบบสอบถามได้ข้อมูลจากการรวบรวมแบบสอบถามคืนกลับมา 100 %

3) แบบสัมภาษณ์ระบบและกลไกในการบริหารงานในหลักสูตร ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมกลุ่มสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้วยตนเอง

4) แบบบันทึกระบบและกลไกในการพัฒนานักศึกษา รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2558 (มคอ.7) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และสรุปประเด็นด้วยตนเองตามขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกการวิเคราะห์ออกเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามขอบเขตการวิจัยและได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประมวลผลข้อมูลที่เป็นตัวเลขโดยการวิเคราะห์ความถี่ของคำตอบในแต่ละมิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ โดยแยกการวิเคราะห์ตามกลุ่มเป้าหมาย สำหรับเกณฑ์การประเมินสามารถพิจารณาได้ดังนี้ 1) รายประเด็น กลุ่มเป้าหมาย 2 ใน 2 หรือ 2 ใน 3 กลุ่ม เห็นด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ในระดับมากขึ้นไป 2) รายด้าน กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มเห็นด้วยกับจำนวนประเด็นการประเมินในแต่ละด้านไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่เนื้อหาจากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2558 พิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้ 1) อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยแนะแนววางแผนการเรียนกับนักศึกษาที่ผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 2) มีระบบและกลไกในการดำเนินงาน และกำหนดเกณฑ์การประเมินโดยพิจารณาจากความสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ (เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า) และความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในมิติการบริหารจัดการหลักสูตร (มีระบบและกลไกในการพัฒนาอาจารย์ และการบริหารจัดการในทุกระบบ)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มิติ/ด้าน	ร้อยละของประเด็นที่ผ่าน	ผลการประเมิน
1. มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้		
1.1 การจัดชั้นเรียนและตารางสอน	อาจารย์ผู้สอนเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 60 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุกกลุ่มเป้าหมายเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	บัณฑิตเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 30 (ไม่ผ่าน)	
	นักศึกษาเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 30 (ไม่ผ่าน)	
1.2 เนื้อหาวิชา	อาจารย์ผู้สอนเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 73.68 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุกกลุ่มเป้าหมายเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	บัณฑิตเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 36.84 (ไม่ผ่าน)	
	นักศึกษาเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 42.11 (ไม่ผ่าน)	
1.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน	บัณฑิตเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 63.64 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุกกลุ่มเป้าหมายเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80) และผ่านไม่ครบทุกตัวบ่งชี้
	นักศึกษาเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 54.55 (ไม่ผ่าน)	
	รายงานการประเมินตนเอง (การวิเคราะห์เนื้อหา) (ผ่าน)	
1.4 สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน	อาจารย์ผู้สอนเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 38.46 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุกกลุ่มเป้าหมายเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	บัณฑิตเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 30.77 (ไม่ผ่าน)	
	นักศึกษาเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 30.77 (ไม่ผ่าน)	
1.5 การบริหารจัดการงบประมาณ	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเห็นว่า มีประเด็นที่ผ่านร้อยละ 25 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเห็นว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มิติ/ด้าน	ร้อยละของประเด็นที่ผ่าน	ผลการประเมิน
2. มิติการบริหารจัดการหลักสูตร		
2.1 คุณภาพของนักศึกษา	รายงานการประเมินตนเอง (การวิเคราะห์เนื้อหา) (ผ่าน)	ผ่านเนื่องจากผ่านเกณฑ์ การประเมินทุกตัวบ่งชี้
2.2 การบริหารและพัฒนาอาจารย์	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร (การวิเคราะห์เนื้อหา) (ผ่าน)	ผ่านเนื่องจากอาจารย์ ผู้สอนเห็นว่าผ่าน (ร้อยละ 80) และผ่าน ครบทุกตัวบ่งชี้
	อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 83.33 (ผ่าน)	
2.3 บทบาทของครอบครัว	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 0 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุก กลุ่มเป้าหมายเห็น สอดคล้องกันว่าไม่ ผ่าน (ร้อยละ 80)
	นักศึกษาเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 50 (ไม่ผ่าน)	
2.4 การทำโครงการเพื่อการบริการ ชุมชน	อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 72.73 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจากทุก กลุ่มเป้าหมายเห็น สอดคล้องกันว่าไม่ ผ่าน (ร้อยละ 80)
	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 27.27 (ไม่ผ่าน)	
3. มิติคุณภาพของบัณฑิต		
3.1 คุณลักษณะของบัณฑิต (คุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต)	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 60 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจาก บัณฑิตเห็นว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	
3.2 สถิติปัญญาของบัณฑิต (ความรู้ในการทำงานของบัณฑิต)	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	ผ่านเนื่องจากทุก กลุ่มเป้าหมายเห็น สอดคล้องกันว่าผ่าน (ร้อยละ 80)
	ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	
(ปัญญาในการทำงานของบัณฑิต)	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 25 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจาก บัณฑิตเห็นว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	
3.3 ทักษะของบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบต่อการทำงาน of บัณฑิต)	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 80 (ผ่าน)	ผ่านเนื่องจากทุก กลุ่มเป้าหมายเห็น สอดคล้องกันว่าผ่าน (ร้อยละ 80)
	ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	
(การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ ทำงานของบัณฑิต)	บัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ผ่านร้อยละ 50 (ไม่ผ่าน)	ไม่ผ่านเนื่องจาก บัณฑิตเห็นว่าไม่ผ่าน (ร้อยละ 80)
	ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตเห็นว่าประเด็นที่ ผ่านร้อยละ 100 (ผ่าน)	

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินมิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดชั้นเรียนและตารางสอน การจัดตารางเรียนซ้ำและแน่นจนเกินไป นักศึกษามีบทบาทในการแสดงออกทางวิชาการในชั้นเรียนน้อย ส่วนการเรียนการสอนนอกสถานที่ไม่มีอาจารย์ผู้ช่วยคอยควบคุม และงบประมาณน้อย รวมถึงแบบแผนในการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน 2) เนื้อหาวิชายังไม่ทันสมัย หมวดวิชาซีพีที่เน้นการปฏิบัติน้อยเกินไป รวมถึงในวิชาเรียนยังเรียนเพียงผิวเผินเกินไปยังไม่เจาะลึกลงไปมาก 3) วิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนเน้นวิธีการสอนแบบบรรยายมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย รวมถึงอาจารย์ไม่ชี้แจงให้ทราบถึงการเก็บคะแนน ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบถึงองค์ประกอบการเก็บคะแนนที่ชัดเจน 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน เครื่องปรับอากาศบางห้องใช้ไม่ได้ และโสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียนไม่มีความทันสมัย รวมถึงโสตทัศนูปกรณ์ในชั้นเรียนมีน้อย และบางส่วนชำรุด และ 5) การบริหารจัดการงบประมาณ ปัญหาจากการให้บริการของคณะ และขาดการแก้ไขปัญหากับการเบิกจ่ายที่มีปัญหายาวนาน

ผลการประเมินของมิติการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่ามี 2 ด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ 1) ด้านบทบาทของครูปราชญ์ พบว่า การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษายังไม่ชัดเจน รวมถึงขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา 2) การทำโครงการเพื่อการบริการชุมชน การบริการทางวิชาการที่ยังไม่มีแบบฟอร์มที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เวลาการปิด-เปิดภาคเรียนยังไม่สอดคล้องกับการทดลองใช้เครื่องมือของนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาบางครั้งยังไม่เชี่ยวชาญในประเด็นการทำโครงการเพื่อการบริการชุมชน (Project) และอาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาให้คำปรึกษา รวมถึงสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้นำสื่อจากโครงการเพื่อการบริการชุมชนไปใช้ และส่วนใหญ่ของนักศึกษาจะคิดโครงการเพื่อการบริการชุมชน ขึ้นมาใหม่จึงไม่ได้พัฒนาของเก่า

ผลการประเมินของมิติคุณภาพของบัณฑิต พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน (ด้านคุณลักษณะ ด้านสติปัญญา และด้านทักษะ) ของมิติคุณภาพของบัณฑิต สามารถแยกพิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะ ในการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ด้านคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ) 2) ด้านสติปัญญา ในการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่ขาดการใช้สติปัญญาในการออกแบบสื่อ/ผลิตสื่อ และการประเมินข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมถึงความสามารถประยุกต์ความรู้/เหตุผลทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในการวิเคราะห์สถานการณ์ (ด้านปัญญาในการทำงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ) แต่ในด้านความรู้ของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ พบว่าบัณฑิตมีองค์ความรู้วิชาชีพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษาตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ พิจารณาได้จากผลการประเมินในด้านความรู้ของบัณฑิตที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกประเด็นทั้ง 2 กลุ่ม (บัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิต) 3) ด้านทักษะ ในการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่ขาดการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ/ผู้ตามตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม (ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการทำงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ) ความสามารถในการใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล/แปลความหมาย เพื่อการตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอ (ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ)

อภิปรายผล

1. มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้

การจัดชั้นเรียนและตารางสอน เนื้อหาวิชา สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากตารางเรียนมีความล่าช้าในการประกาศแจ้งให้ทราบ รวมถึงการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ที่มีข้อจำกัดและไม่ได้ศึกษานอกชั้นเรียน และไม่มี ความชัดเจนในระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการห้องเรียนนอกสถานที่ หลักสูตรมีหมวดวิชาซีพีที่เน้นการปฏิบัติจริงน้อยเกินไป เน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ เนื้อหาวิชาขาดความทันสมัยที่สอดคล้องกับการประกอบ

อาชีพตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมถึงการสอนในเนื้อหาวิชายังไม่เจาะลึก และขาดความชัดเจนของการตั้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องระบุแนวโน้มการประกอบอาชีพในสังคม รวมทั้งการบริหารจัดการงบประมาณ เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากการบริการด้านการเบิกจ่ายวัสดุฝึกของนักศึกษาไม่เป็นไปตามจำนวนที่เป็นจริง และไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ ซึ่งคณะไม่เห็นความสำคัญ และขาดการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายที่มีปัญหายาวนาน

2. มิติการบริหารจัดการหลักสูตร

ประเด็นบทบาทของครอบครัว เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากขาดการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา รวมถึงขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา การทำโครงการเพื่อบริการชุมชนหรือ Project เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากระบบการติดตามหรือการให้คำปรึกษาการจัดทำโครงการยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง ขาดการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำ project รวมถึงการบริหารระบบการทำ Project ยังไม่ชัดเจนในการทำโครงการหรืองานวิจัย นักศึกษาทุกคนต้องทำโครงการทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในหัวข้อที่สอดคล้องกับสาขา และต้องเกี่ยวข้องกับการประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรม หรือเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ โดยใช้หลักการทางทฤษฎีอ้างอิง และเมื่อโครงการเสร็จสิ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง ในช่วงเวลา 2 ภาคการศึกษา และประเมินผลจากความก้าวหน้าในการทำโครงการ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา และสอบโดยนำเสนอโครงการผ่านคณะกรรมการสอบไม่น้อยกว่า 3 คน ดังนั้นการจะให้โครงการพิเศษ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ต้องมีการวางแผนการทำงานแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องมีส่วนร่วม

3. มิติคุณภาพของบัณฑิต

- ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต (คุณธรรม จริยธรรมในการทำงานของบัณฑิต) เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากบัณฑิตขาดการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- สะท้อนให้เห็นว่า ด้านคุณลักษณะหลักสูตรควรปลูกฝังนักศึกษาให้เห็นความสำคัญของสาธารณประโยชน์ในแง่ของส่วนรวมมากขึ้น เนื่องจาก จากผลการประเมินพบว่าในหลักสูตรมีการเรียนการสอนนอกสถานที่น้อย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ รวมถึงโครงสร้างและหน่วยกิตของหลักสูตรในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม มีหน่วยกิตที่น้อยเกินไป

- ความรู้ในการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรได้ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านการฝึกอบรม /การบริหารวิชาการต่อหน่วยงาน รวมถึงสามารถจัดการ/วางแผนกิจกรรมทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ได้ระบุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ระดับปริญญาตรี ด้านความรู้ ใ้ว่าบัณฑิตมีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

- สะท้อนให้เห็นว่าด้านความรู้ หลักสูตรผลิตบัณฑิตที่มีองค์ความรู้วิชาชีพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษาตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจาก จากผลการประเมินพบว่าจำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตรมีมากกว่าที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558 ของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดอยู่ 13 หน่วยกิต เอกสารประกอบการเรียนการสอนในรายวิชามีคุณภาพและเพียงพอ รวมถึง

อาจารย์ที่ปรึกษา มีบทบาทสำคัญในการช่วยแนะแนววางแผนการเรียนกับนักศึกษาที่ผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 อย่างสม่ำเสมอ และหลักสูตรมีระบบและกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน

- ปัญญาในการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตขาดการใช้สติปัญญาในการออกแบบสื่อ/ผลิตสื่อและการประเมินข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมถึงความสามารถประยุกต์ความรู้/เหตุผลทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในการวิเคราะห์สถานการณ์ของบัณฑิต ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรปรับปรุง เนื่องจากบัณฑิตขาดการใช้ทักษะทางสมองในขั้นที่สูงกว่าความรู้ความจำ รวมถึงขาดประสบการณ์แก้ปัญหาที่ซับซ้อน

สะท้อนให้เห็นว่าด้านปัญญา หลักสูตรควรสอนให้นักศึกษาใช้ทักษะทางสมองในขั้นที่สูงกว่าความรู้ความจำโดยใช้การสอนแบบมีวิจาร์ณาณ (Critical thinking) ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานจากการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ จากสถานการณ์ต่างๆ หรือการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยบูรณาการเข้ากับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนโดยเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน เนื่องจาก จากผลการประเมินพบว่าในกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร ผู้สอนเน้นวิธีการสอนแบบบรรยายตามทฤษฎีจากสื่อการสอนในสไลด์จากพาวเวอร์พอยต์มากเกินไป ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทางสมองที่สูงกว่าขั้นความรู้ ความจำรวมถึงขาดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมจากสื่อของจริง และการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการเน้นกระบวนการคิด และการแก้ปัญหาของผู้เรียน

ด้านทักษะของบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการทำงานของบัณฑิต และการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานของบัณฑิต) เมื่อพิจารณาเทียบกับเกณฑ์แล้วไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เนื่องจากบัณฑิตมีขาดการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ/ผู้ตามตามสถานการณ์ ขาดการใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล/แปลความหมาย เพื่อการตัดสินใจ รวมถึงขาดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

-ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรได้ผลิตบัณฑิตที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบของตนเองต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงสามารถทำการวิเคราะห์และแก้ปัญหาการทำงานกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

สะท้อนให้เห็นว่าด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หลักสูตรผลิตบัณฑิตมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบของตนเองต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจาก จากผลการประเมินพบว่า วัตถุประสงค์ และเนื้อหาการเรียนวิชามุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/ความรับผิดชอบในการทำงาน การเรียนการสอนส่งเสริมการต่อยอดให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมถึงหลักสูตรมีการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิผ่านทั้ง 11 ตัวบ่งชี้ คิดเป็นร้อยละ 100 และหลักสูตรมีระบบและกลไกการทวนสอบและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา

-การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตขาดการใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล/แปลความหมาย เพื่อการตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

สะท้อนให้เห็นว่าด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรควรส่งเสริมในเรื่องเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ และทักษะการพูด/การเขียนภาษาอังกฤษต่อนักศึกษามากขึ้น เนื่องจาก จากผลการประเมินพบว่า การออกแบบการเรียนรู้นิรายวิชา ผู้เรียนขาดการฝึกทักษะการใช้ตัวเลขในการนำเสนอผลงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงรายวิชาในหลักสูตร เน้นทักษะการปฏิบัติที่น้อยเกินไป และวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมีจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรน้อย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากผลการประเมินดังกล่าวสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของ Robert L. Hammond เป็นการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ที่เหมาะสม และรูปแบบการประเมินของ Robert L. Hammond ยังช่วยให้ผู้ประเมินค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ รวมถึงยังให้ความสำคัญกับภาวะแวดล้อมด้านครอบครัว และชุมชนที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่น่าเชื่อถือ และเพียงพอต่อการตัดสินใจ จึงเป็นการช่วยลดอิทธิพลบางประการของผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในหลักสูตร สามารถอธิบายได้ด้วยผลกระทบระหว่างตัวแปรในมิติต่างๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาใน 3 มิติ จากผลการประเมินดังกล่าว พบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอน (มิติที่ 1) ประกอบไปด้วยผลการประเมินที่ไม่ผ่านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดชั้นเรียนและตารางสอน เนื้อหาวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการงบประมาณและการสนับสนุนจากสถาบัน (มิติที่ 2) ประกอบไปด้วยผลการประเมินที่ไม่ผ่าน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทของครอบครัว และการทำโครงการเพื่อการบริหารชุมชน โดยด้านที่ไม่ผ่านดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการสร้างคุณภาพบัณฑิต (มิติที่ 3) ที่ไม่ผ่านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต สติปัญญาของบัณฑิต และทักษะของบัณฑิต แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เพียงพอต่อตัวบ่งชี้ความรู้ (ด้านสติปัญญาของบัณฑิต) และตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ด้านทักษะของบัณฑิต) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เนื่องจากด้านคุณภาพของนักศึกษา และการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรใน 3 มิติ ได้แก่ มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ มิติการบริหารจัดการหลักสูตร และมิติคุณภาพของบัณฑิต ผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยพิจารณาจากด้าน ที่ไม่ผ่านการประเมิน ดังนี้

มิติสิ่งสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงอาจารย์ประจำหลักสูตร ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงจัดการเรียนการสอน ควรมีการวางแผนการเตรียมความพร้อมของหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน โดยมี 5 ด้านที่ไม่ผ่าน ดังนี้

1) ด้านการจัดชั้นเรียนและตารางสอน ควรจัดตารางสอนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนระหว่างกิจกรรมการเรียนเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนโดยการเสวนาทักษะวิชาการ รวมถึงการร่วมกันสร้างกฎกติกาของการเรียนทั้งใน และนอกชั้นเรียนร่วมกัน

2) ด้านเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหา รวมถึงโครงสร้างและจำนวนหน่วยกิต ควรทบทวนให้สอดคล้องแผนการผลิตบัณฑิตตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทั้ง 5 ด้าน เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลเนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้

3) ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาวิชา โดยเน้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มุ่งเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะการถ่วงดุลและแก้ปัญหา การดำเนินการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยอาจมีการลดการบรรยาย และเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนแทน นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์ คู่มือผู้สอน เอกสารหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบเรียน รวมถึงการจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ซึ่งเมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วต้องมีการควบคุมคุณภาพ รวมถึงการติดตาม (Monitoring)

5) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ หลักสูตรต้องมีระบบและกลไกในการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และการตรวจสอบการเงินอย่างชัดเจน รวมถึงมีการรายงานทางการเงินให้ผู้บริหารและสภาสถาบันได้รับรู้

มิติการบริหารจัดการหลักสูตร ตัวแทนสถานประกอบการหรือสถานศึกษา รวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษา ควรเข้ามามีบทบาทในการวางแผน ติดตาม รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางเรียนของนักศึกษามากขึ้น โดยมี 2 ด้านที่ไม่ผ่าน ดังนี้

1) ด้านบทบาทของครอบครัว ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางหลักสูตรหรือที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศ รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์หรือสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของนักศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เข้าใจถึงสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมของนักศึกษา ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหลักสูตรหรือสถานศึกษากับผู้ปกครองของนักศึกษา

2) ด้านการทำโครงการเพื่อบริการชุมชน ตัวแทนสถานประกอบการหรือสถานศึกษาควรเข้ามามีส่วนร่วมในการชี้แจงจากปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน เพื่อที่ปัญหาดังกล่าวจะได้ถูกนำมาจัดทำเป็นประเด็นของโครงการพิเศษทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาของนักศึกษา รวมถึงตัวสื่อจะได้ตอบโต้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

มิติคุณภาพของบัณฑิต เพื่อให้การผลิตบัณฑิตออกมาได้อย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สิ่งสำคัญในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรคือ หลักสูตรต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมี 3 ด้านที่ไม่ผ่าน ดังนี้

1) ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ในกิจกรรมการเรียนการสอนอาจารย์ผู้สอนทุกท่านควรเน้นวิชาหลัก เช่น จรรยาบรรณวิชาคุณธรรมจริยธรรม และวิชาเสริมคุณธรรมในการสอน ต้องสอนโดยให้แบบอย่างในการตระหนักให้เป็นตัวของตัวเอง และควรปลูกฝังให้นักศึกษาที่จะเป็นบัณฑิตในอนาคต ให้เห็นความสำคัญของสาธารณประโยชน์ในแง่ของส่วนรวมมากกว่านี้โดยการจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่ส่งเสริมคุณธรรมในสถาบันและสิ่งแวดล้อม

2) ด้านสติปัญญาของบัณฑิต ในระหว่างการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้ทักษะทางสมองในขั้นที่สูงกว่าความรู้ความจำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อยู่ในบรรยากาศการคิดโดยมีหลักสูตรวิชาที่ใกล้เคียงวิชาการคิด และในการสอนให้มีการฝึกวิเคราะห์ด้วยตนเองจากการทำโปรเจกต์โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวางแผน การร่วมกันศึกษา ค้นคว้า รวมถึงใช้สถานการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

3) ด้านทักษะของบัณฑิต ควรมีการส่งเสริมบทบาทในการทำงานเป็นทีมภายในและนอกชั้นเรียน เพิ่มกิจกรรมออกภาคสนามมากขึ้นเพื่อให้ได้สัมผัสกับกลุ่มคนต่างๆอย่างกว้างขวางขึ้นโดยให้นักศึกษาได้ใช้บทบาทของผู้นำและผู้ตาม ส่งเสริมในเรื่องการใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น รวมถึงฝึกทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยมีการทดสอบการปฏิบัติโดยประยุกต์กับเทคโนโลยีและมีการบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม โดยเพิ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรเข้าร่วมดำเนินงานประเมินทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมกำหนดประเด็น การวางแผนการประเมิน การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินผลการประเมิน

2. ควรเพิ่มประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือหรือบทบาทของชุมชน และสถานประกอบการในการมีส่วนในการจัดการศึกษา

3. ควรพัฒนาระบบการประเมินหลักสูตรผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้แก่นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต บุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

4. ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพราะบัณฑิตจะให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตรที่ต้องปรับปรุงเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2555). *การบริหารหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2554). *การจัดการหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2558, <http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>
- Worthen, B. R. & Sanders, J. R. (1987). *Educational evaluation: Alternative approaches and practical guidelines*. New York: Longman.

Translated Thai References

- Chukampaeng, C. (2008). *Curriculum development*. Mahasarakham: Mahasarakham University. (in Thai).
- Office of the Higher Education Commission. (2009). *Guidelines for the implementation of Thai Qualifications Framework for Higher Education*. Retrieved December 16, 2015 from <http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>. (in Thai).
- Pluangnuch, N. (2012). *Curriculum administration*. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai).
- Sinlarat, P. (2011). *Curriculum and Instruction Management*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai).
- Thoomthong, B. (2014) *Curriculum development*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai).
- Wongyai, W. (2011). *Higher Curriculum Development*. Bangkok: R and Print.(in Thai).